

ಉಪ್ಪು ತಯಾರಿಸುವ ರೈತರಿಗೆ ಜೋಪಡಿಗಳ ಆಸರೆ

ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ 'ರಣ್ ಒಳಗೆ ಕಾಲಿಡಬೇಡಿ' ಎಂದು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ, 'ನಾವು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು' ಎಂದು ಅಗರಿಯಾಗಳು - ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ವಾಗ್ವಾದ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ.

ಮೊದಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಆಗಸ್ಟ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ವೇಳೆಗೆ ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಹತ್ತೋ ಇಷ್ಟತ್ತೋ ಸಾವಿರ ಹಣ ನೀಡಿ, ಉಪ್ಪನ್ನು ಇಷ್ಟು ಬೆಲೆಗೆ ಖರೀದಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಬಾಯಿಮಾತಿನ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಗರಿಯಾಗಳಿಗೆ ಮನೆ ಖರ್ಚಿಗೆ ಹಾಗೂ ಉಪ್ಪು ಮಾಡಲು ತಗಲುವ ಖರ್ಚಿಗೆ ಇದೇ ಮುಂಗಡ ಹಣ ಆಧಾರ. ಉಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಬಂದು, ಉಪ್ಪಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ 'ಗುಣಮಟ್ಟ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ, ಮೊದಲು ಮಾತಾಡಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ದರ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ' ಎಂಬ ದಬಾಳೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈಗೇನೋ ಕ್ರೇನ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಉಪ್ಪು ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲೆಲ್ಲ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತೇ ಲಾರಿಗಳಿಗೆ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಲೋಡ್ ಮಾಡುವ ಖರ್ಚನ್ನೂ ಅಗರಿಯಾಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ವ್ಯಾಪಾರಿಗೆ ಉಪ್ಪು ಕೊಟ್ಟ ನಂತರ, ಆತ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮುಂಗಡ ಹಣಕ್ಕೆ, ಮೊದಲಿನ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಮುರಿದುಕೊಂಡರೆ, ಮತ್ತೆ ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲೇಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಸಾಲದ ವಿಷವರ್ತುಲದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಆಸ್ತದವನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಗರಿಯಾಗಳು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಕಪಿಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾದಿಗೆ ಹೊರಳಿದ್ದರೆ ಹಿಂದೆ ಅಹಮದಾಬಾದಿನ ಇಳಾ ಭಟ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದ 'ಸೇವಾ' (SEWA) ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ.

ಸೇವಾದ ಕೆಲಸಗಳು - ಉತ್ತಮಗೊಂಡ ಜೀವನ

ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಶುರು ಮಾಡಿದಾಗ, ಶಿಶುಪಾಲನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ, ಉಪ್ಪು ಮಾಡುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದರು. ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಸಾಲದ ವರ್ತುಲದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದರೆ, ಅವರಿಂದ ಮುಂಗಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕ್ರಮೇಣ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಉಪ್ಪಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಉಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ದರವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ಚೌಕಾಶಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಕೈಗಾರಿಕಾ ದರ್ಜೆಯ ಉಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ದರಕ್ಕೆ ಮಾರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಗರಿಯಾಗಳು ಮಾಡುವ ಉಪ್ಪು ಕೈಗಾರಿಕಾ ದರ್ಜೆಯದಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತರಬೇತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಭಾವನಗರದ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು (Central Salt & Marine Chemicals Research Institute - CSMCRI) ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ, ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಮೊದಲ ವರ್ಷ ಕೇವಲ ಐವರು ಮಹಿಳೆಯರು ತರಬೇತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಕೈಗಾರಿಕಾ ದರ್ಜೆಯ ಉಪ್ಪು ಮಾಡಲು ಮುಂದಾದರು. ಅವರ ಹಿಂಜರಿಕೆಗೆ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳಿದ್ದವು. ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಉಪ್ಪು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದರೆ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಉಪ್ಪನ್ನು ಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ

ಸಲಕ್ಕೆ ಮುಂಗಡ ಹಣ ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುವುದು ಎಂಬ ಭಯವಿತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ. ಉಪ್ಪು ಕಡಿಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದರೆ, ಅದರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ನಾವು ಭರಿಸುತ್ತೇವೆ; ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ಉಪ್ಪಿನ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗುವಂತೆ ನಾವು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ; ಆರಂಭಿಕ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಸೇವಾ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮೂಲಕ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಸೇವಾಸಂಸ್ಥೆಯು ಭರವಸೆ ನೀಡಿತು. ಐವರು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 'ಸಿಎಸ್‌ಎಂಸಿಆರ್‌ಐ' ಸಂಸ್ಥೆಯು ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದ ನಂತರ, ಉಪ್ಪು ಮಾಡುವ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಲ್ಲದೇ, ಆಗಾಗ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ, ಉಪ್ಪಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಮೊದಲ ವರ್ಷ ಐವರು ಅಗರಿಯಾಗಳು ಅಧಿಕ ಉಪ್ಪನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಉಪ್ಪನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಿ, ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ ನಂತರ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಬಂದಿತು. ಎರಡನೇ ವರ್ಷ ತರಬೇತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಮುಂದಾದರು.

ರೈತರ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಬಳಿಯೂ ನಿರಂತರ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿ, ಅಗರಿಯಾಗಳ ಶ್ರಮದ ದುಡಿಮೆಗೆ ನ್ಯಾಯಯುತ ಬೆಲೆ ನೀಡಲೇಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಈಗ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಸಹಕಾರ ಸಂಘದ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸೇವಾಸಂಸ್ಥೆ - ಹೀಗೆ ತ್ರಿಪಕ್ಷೀಯ ಸಮಿತಿ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಿನ ದರ, ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಹೆಚ್ಚಳ, ಕೂಲಿ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ದರ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸೇವಾದ ಟ್ರೇಡ್ ಕಮಿಟಿಯು 2010ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಂಡ ನಂತರ ಸದಸ್ಯರು ಡಿಸೆಲ್ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಗ್ಗಿಸುವುದು ಎಂದು